

DEVELOPMENT, ASSESSMENT AND VALIDATION
OF SOCIAL COMPETENCES IN HIGHER EDUCATION

Kompetencje społeczne w kształceniu studentów

Dr hab. Ewa Chmielecka, prof. SGH
Lider projektu DASCHE

XX posiedzenie plenarne Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w dniu 13 lutego 2020 roku

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Plan prezentacji:

- Dlaczego kompetencje społeczne są ważne w kształceniu wyższym?
- Edukacja dla przyszłości a kompetencje społeczne absolwentów.
- Wyniki projektu DASCHE
 - Analizy przypadków – dobre przykłady
 - Wnioski
 - Rekomendacje
- Co dalej?

Dlaczego kompetencje społeczne są ważne?

- Wyzwania współczesności – jak im sprostać?
- Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne a
 - Rewolucja 4.0 i jej skutki (m.in. spadek zapotrzebowania na pracę)
 - Digitalizacja
 - Demografia
 - Klimat
 - Nierówności społeczne
 - Migracje
 - Permanentna zmiana i niepewność przyszłości.
- Przygotowanie do ich pokonania wymaga nie tylko dyscyplinarnej i interdyscyplinarnej wiedzy i umiejętności na poziomie wyższym, ale przede wszystkim zrozumienia tych wyzwań i zaangażowania w ich rozwiązanie.
- Model uczelni odpowiedzialnej i responsywnej (responsible and responsiveness) i takich absolwentów

DASCHE: Wyzwania życia społecznego związane z permanentną zmianą, procesami demograficznymi i wykluczeniem społecznym, zagrożeniami dla demokracji, przewidywanym spadkiem zapotrzebowania na pracę ludzką i digitalizacją, migracjami i terroryzmem, a wreszcie ze zmianami klimatu wymagają od systemów edukacji rozwijania kompetencji, które pozwolą tym wyzwaniom sprostać.

“Shaping our future together” - ONZ

Source: UN: 2015

Jak kształcić dla przyszłości?

- Twarda wiedza - miękkie kompetencje?
 - Podstawy teoretyczne starzeją się wolniej niż wiedza stosowana i wąskie umiejętności praktyczne. Dają „rozumienie świata” (w tym dylematów współczesnej cywilizacji)
 - Szybkie starzenie się umiejętności operacyjnych
 - Inna odpowiedź na „żądania rynku pracy”
 - Względna trwałość i uniwersalność kompetencji tranzytywnych
 - „Adaptacja do zmiany” (rozumienie zmiany?)
 - uczenie uczenia się - LLL,
 - krytycyzm i autokrytycyzm,
 - rozwiązywanie problemów,
 - innowacyjność
 - współpraca i komunikacja
- a potrzeba (i trwałość) kompetencji społecznych

Zmiana nastawienia do kompetencji społecznych w latach 2017-2019 (i dalszych). Dokumenty i debaty - wybór.

- Dokumenty i konferencje w 20 rocznicę Procesu Bolońskiego
- Grupy robocze BFUG przygotowujące nową strategię Procesu Bolońskiego (2020-2030)
- Dokumenty programowe EUA i ESU
- Deklaracja Global Forum on Academic Freedom, Institutional Autonomy, and the Future of Democracy
- Raport LERU (2019) pt. „Universities and the Future of Europe”
- Forum EAIR (2019) „Responsibility of Higher Education systems: What? Why? How?”
- European Quality Assurance Forum (2019) pt. „Supporting societal engagement of universities”
- Spotkanie dyrektorów generalnych ds. szkolnictwa (2019) pod hasłem „Towards more socially inclusive higher education”
- listy wyzwań cywilizacyjnych do pokonania (klimat, demografia, technologia, nierówności, zmiany z powodów politycznych i migracji)
- Doroczna konferencja EUA 2020 po hasłem: „Universities building a better Europe”
-

+ projekt Erasmus+ DASCHE

EMPOWERING
EHEA Paris 2018
EUROPE'S YOUTH

At a moment when Europe is facing important societal challenges ... higher education can and **must play a decisive role in providing solutions to these issues.** ... By providing students and other learners with opportunities for lifelong personal development, **higher education enhances their prospects of employment and stimulates them to be active citizens in democratic societies.**

We therefore commit to developing policies that encourage and support higher education institutions to fulfil their **social responsibility and contribute to a more cohesive and inclusive society through enhancing intercultural understanding, civic engagement and ethical awareness, ...**

4. EUA calls on the Bologna Process to address university values, such as autonomy, academic freedom, student and staff participation, as well as fostering civic values

Academic freedom and integrity, institutional autonomy, participation of students and staff in higher education governance, and public responsibility for and of higher education form the backbone of the EHEA.

3. EUA calls on countries and higher education institutions to address social inclusion and equity

We recognise that further effort is required to strengthen the social dimension of higher education.

effect

EUROPEAN FORUM FOR ENHANCED COLLABORATION IN TEACHING

Enhancing the education mission of European universities: A proactive response to change

Since their foundation, universities have led the discovery and development of new knowledge through research, and applied that knowledge through education, teaching and other forms of knowledge transfer. But the world is changing, as knowledge is developed, transmitted and applied at an ever faster pace. Universities need to lead this process, and to ensure that an increasingly diverse range of students and learners are supported so they can access, understand and interpret this knowledge in new and creative ways.

Over the past two decades, European higher education has successfully undergone fundamental change at system and institutional levels, linked to national reforms, the Bologna Process, and European Union initiatives. As a result, student-centred learning, quality assurance (QA) and a learning outcomes approach are key elements of higher education in Europe today. There is also strong consensus on the need to further enhance accessibility and inclusion, and to provide a broader and more diversified educational experience. Enhancing the profile of teaching and innovative pedagogies, strengthening the link between education and research, promoting the use of new technologies for teaching and learning, and communicating the overall importance of higher education for individuals and society: these topics are all on the agenda and are discussed and explored actively at national and institutional levels across Europe.

European Principles for the Enhancement of Learning and Teaching

In order to support the enhancement of learning and teaching in European universities, and to inspire and facilitate ongoing exchange and cooperation in this field among universities and between national and European initiatives, the following set of ten Principles for the Enhancement of Learning and Teaching is proposed.

These Principles underpin the need to re-emphasise the education mission of the university. They

effect

EUROPEAN FORUM FOR ENHANCED COLLABORATION IN TEACHING

- 3 **Commitment to learning and teaching is integral to the purpose, mission and strategy of the university.**
Enhancing learning and teaching requires that the mission reflects the educational purpose and values of the institution. Comprehensive, values-based institutional strategies are needed to guide the learning and teaching initiatives, and enhance their impact and sustainability.
- 4 **Institutional leadership actively promotes and enables the advancement of learning and teaching.**
An institution-wide strategy requires the institutional leadership team to drive, support and maintain the focus on learning and teaching.
- 5 **Learning and teaching is a collaborative and collegial process involving collaboration across the university and with the wider community.**
The entire institution, including students, administrative and technical staff are actively involved in learning and teaching. Opportunities in the private, public and voluntary sectors are essential to enable students and graduates to fulfil meaningful roles in an ever-changing society. Learning and teaching processes ultimately promote social responsibility.
- 6 **Learning, teaching and research are interconnected and mutually enriching.**
Connection between research and education is essential to stimulate innovation and creativity in the learning experience and to advance knowledge. Learning and teaching in universities is informed by research and encourages students to engage in research and creation of new knowledge.
- 7 **Teaching is core to academic practice and is respected as scholarly and professional.**
As a core function of higher education, teaching is recognised as a professional and skilled activity, which is actively promoted through recruitment, staff development including

1 The higher education learning experience nurtures and enables the development of learners as active and responsible citizens, critical thinkers, problem solvers, equipped for life-long learning.

Higher education equips people with the confidence and skills to live and learn in a changing world, able to proactively address their own and the world's grand challenges.

- 1 **The higher education learning experience nurtures and enables the development of learners as active and responsible citizens, critical thinkers, problem solvers, equipped for life-long learning.**

Higher education equips people with the confidence and skills to live and learn in a changing world, able to proactively address their own and the world's grand challenges.

- 2 **Learning and teaching is learner-centred.**

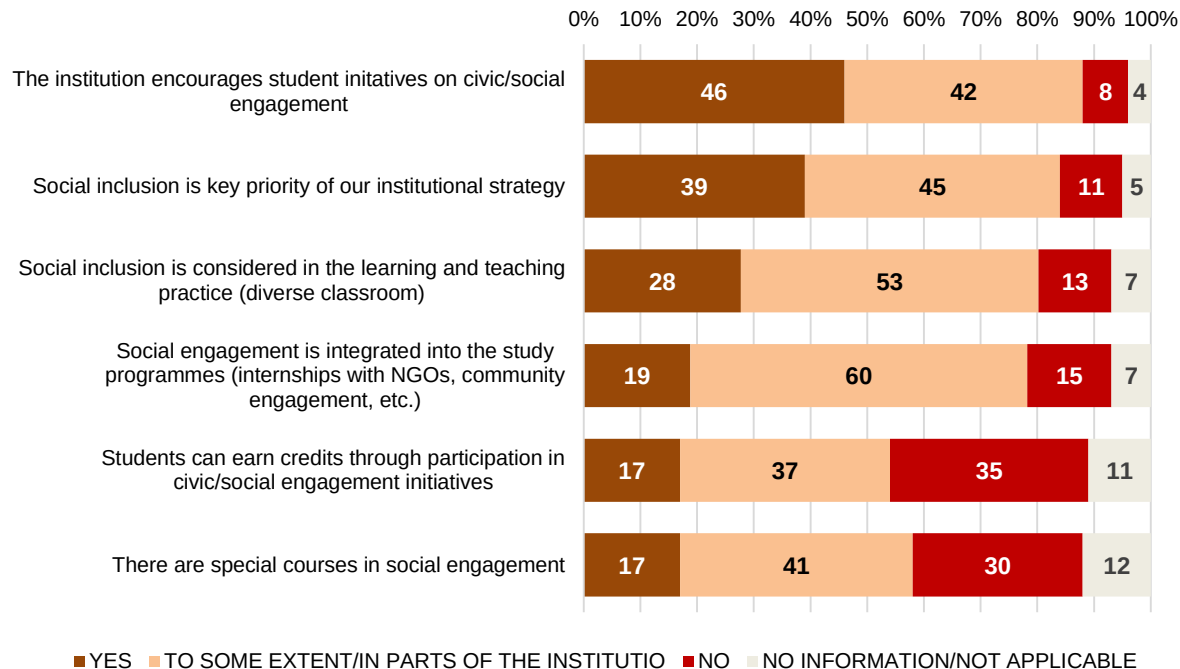
The university should provide learning opportunities tailored to the needs and capabilities of diverse learners. It should nurture a culture and an environment in which reciprocal learning between students and teachers can take place. Students are actively engaged as co-creators in all aspects of the learning experience, and share the responsibility for their own learning, in partnership with the staff of the institution.

There has to be appropriate and sustainable funding for developing and carrying out teaching. Resources are allocated and used to support a long-term strategic approach for enhancing learning and teaching. Learning and teaching is structured in a sustainable way, with distributed leadership and clearly articulated responsibilities, including at discipline and programme levels.

- 10 **Institutional QA for learning and teaching aims at enhancement, and is a shared responsibility of staff and students.**

In line with the ESG, institutional QA develops flexible, fit-for-purpose processes suited to evaluate and demonstrate the quality of the learning experience. It is geared toward continuous improvement and fostering a culture that engages everyone in the university community in assuring and enhancing the quality of learning and teaching.

At your "institution", does inclusiveness and social engagement have any impact on learning and teaching? (Q. 28; N=288)

Source: EUA 2018: 46.

Projekt Erasmus+ DASCHE

CEL PROJEKTU :

Wspieranie polityk w obszarze kształcenia wyższego na poziomach europejskim i krajowych oraz w uczelniach w zakresie projektowania, kształtowania i weryfikacji kompetencji społecznych studentów.

KONSORCIUM:

SGH

Parlament Studentów
Rzeczypospolitej Polskiej

The European Council of Doctoral
Candidates and Junior Researchers

Krajowa
Reprezentacja
Doktorantów

ČESKÁ KONFERENCE REKTORŮ
CZECH RECTORS CONFERENCE

Polska Komisja
Akredytacyjna

Rada Główna
Nauki i Szkolnictwa Wyższego

COUNCIL OF HIGHER EDUCATION

University of Cologne

Associated partners:

1. Dokonują zewnętrznej recenzji raportu ogólnego lub raportów krajowych na etapie konsultacji.
2. Pomagają w upowszechnianiu wyników końcowych projektu
3. Mogą włączyć wyniki DASCHE do swych działań.
 - Przykład: debata w RGNiSzW
 - Inne, przykład ESU.

METODA BADAWCZA:

- Analiza jakościowa sposobu kształtowania kompetencji społecznych przez uczelnie w różnych krajach (CASE STUDIES), poprzez:
 - Analizę dokumentów związanych z kompetencjami społecznymi (od regulacji krajowych po sylabusy przedmiotów i kryteria zapewniania jakości kształcenia).
 - Wywiady (IDI, FGI, inne) z interesariuszami .
- Sformułowanie zaleceń dotyczących kształtowania kompetencji społecznych dla instytucji europejskich, krajowych oraz szkół wyższych i ich interesariuszy.

COUNTRY	INSTITUTIONS
CZ	1. Charles University
	1. West Bohemia University
	1. University of Economy and Management, Prague
	1. Medical College of Nursing
DE	1. University of Ostrava
	1. University of Bremen
	1. University of Konstanz
	1. University of Cologne
LV	1. Technical University of Dresden
	1. Riga Stradiņš University
	1. School of Business and Finance
	1. University of Latvia
NL	1. Riga Technical University
	1. Transport and Telecommunication Institute
	1. ArtEZ Institute of the Arts
	1. Radboud University
PL	1. University of Twente
	1. PWSZ in Elbląg
	1. Collegium Medicum of the Jagiellonian University in Krakow
	1. Lodz University of Technology
UK	1. University of Social Sciences and Humanities
	1. SGH – Warsaw School of Economics
	1. University A
	1. University B
	1. University C
	1. University D

Analizy przypadków PL / dobre praktyki:

- Szkoła Główna Handlowa
 - program międzynarodowy CEMS
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu
 - Centrum Kompetencji Społecznych i moduł zajęć poświęcony tym kompetencjom
- Uniwersytet Jagielloński – Collegium Medicum
 - kierunki: lekarski i pielęgniarstwo, koncentracja na kompetencjach zawodowych związanych z pracą grupową i kontaktami z pacjentem.
- Politechnika Łódzka
 - International Faculty of Engineering, kompetencje wynikające z „problem-based” learning („dociekliwość”)
- Uniwersytet SWPS
 - kierunek i program psychologia 2.0

Czym są kompetencje społeczne?

- Definicje z dokumentów europejskich
- Polska Rama Kwalifikacji,
- Charakterystyka przyjęta w DASCHE
 - Różnorodność podejść i definicji - cenna ale utrudniająca dyskusję
 - Wspólne rozumienie: *„Jedna i jednowymiarowa definicja dla wszystkich nie jest ani możliwa, ani pożądana ... Wbrew tej różnorodności charakterystyk kompetencji społecznych uwarunkowanej tradycją szkolnictwa wyższego oraz jego kontekstem prawnym, można dostrzec istotną cechę wszystkich powyższych podejść. Jest to uznanie kompetencji społecznych za meta-kompetencję nadbudowaną nad wiedzą i umiejętnościami, wzbogaconą o refleksję aksjologiczną pozwalającą na samodzielne i odpowiedzialne ich zastosowanie prowadzące ku pożytkom społecznym”.*

Meta-kompetencje nadbudowane nad wiedzą i umiejętnościami uzupełnione o składową aksjologiczną (wartości, motywacje).

Wiedza i umiejętności - odpowiedzi na pytania: co, gdzie, jakie, dlaczego?

Kompetencje społeczne (postawy) - odpowiedzi na pytania:

- W jakim celu używam wiedzy i umiejętności?
- Czy jest to cel dobry czy zły?
- Realizacji jakich wartości służy?

Groźba indoktrynacji?

Utajonej

Jawnej

Nie, jeśli:

Emancypacja, krytycyzm, adaptacja

Nawyk refleksji aksjologicznej

"Problemem wychowania nie jest to, jak dobrze pokierować człowiekiem, jak skłonić go, aby podążał za najlepszymi rozwiązaniami. Problemem jest to, jak obudzić w nim ducha wolności. Jak sprawić, aby chciał swobodnie, mądrze i odpowiedzialnie stanowić sam o sobie." Józef Tischner

Poziom 6 – Wiedza Absolwent zna i rozumie:	Poziom 6 – Umiejętności Absolwent potrafi:	Poziom 6 – Kompetencje społeczne Absolwent jest gotów do:
w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia. Fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji. Podstawowe ekonomiczne, prawne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego.	Wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: – właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, – dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) Komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich. Posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Planować i organizować pracę – indywidualna oraz w zespole.	Krytycznej oceny posiadanej wiedzy. Uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych. Wypełniania zobowiązań społecznych, Współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego. Inicjowania działania na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy. Odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym: • przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, • dbałości o dorobek i tradycje zawodu.

Jak kształtujemy kompetencje społeczne?

FGI z associated partners z Polski – przykładowe opinie:

- Od 2011 r. obserwujemy problem z kompetencjami społecznymi - nie wiemy, co z nimi zrobić, nie rozumiemy, jak je kształtować. Zakładano, że student zdobywa je sam przez się. W uczelniach brak jest czasu i ochoty na dyskusje o kompetencjach społecznych. Nawet twórcy programów studiów mają problem z określeniem czym one są. Analiza ok. 100 programów jednego z uniwersytetów potwierdza, że poziom zrozumienia wśród nauczycieli akademickich potrzeby definiowania kompetencji społecznych w efektach kształcenia jest znikomy.
- Uczelnie mają problem w pokazywaniu swego podejścia do kompetencji społecznych, nawet, gdy robią coś wartościowego. Bezpieczniejsze jest przypisanie ich do przedmiotów humanistycznych za 5 ECTS-ów nakazanych przepisami.
- Na polskich uczelniach kompetencje społeczne postrzegane są jako biurokratyczny wymysł, zaś projekt DASCHE pokazuje, że nie muszą one być czymś takim, że nie musi być to fasada lecz świadoma i cenna działalność wychowawcza.
- Głosy studentów (bardziej radykalne): „W naszej opinii kompetencje społeczne są bezrefleksyjnie przepisywane do programów i sylabusów z użyciem deskryptorów PRK i nikt nie wie jak je kształcić na uczelni. Dochodzi do kuriozalnych prób kształcenia kompetencji społecznych w ramach jednego, dedykowanego przedmiotu. Tymczasem to wykładowcy swoją postawą powinni je przede wszystkim przekazywać. Ale nawet przeszkoleni w tym zakresie wykładowcy mają duży problem z doskonaleniem kompetencji społecznych studentów, nie radzą sobie z tym zadaniem”.

FGI z associated partners z Polski – przykładowe rekomendacje:

- Warto wskazać, jaki będzie skutek obniżenia poziomu tych kompetencji na zmianę społeczną; co się stanie, jeśli kompetencje społeczne nie będą wzmacniane przez edukację.
- Pojęcie „kompetencje społeczne” powinno być używany w dokumentach europejskich, w stanowiskach EUA i innych w kontekście uniwersytetu społecznie odpowiedzialnego;
- Warto byłoby uwzględnić w ESG rekomendację, że uczelnie powinny kłaść nacisk na kształtowanie kompetencji społecznych i wskazać na dobre praktyki kształtowania kompetencji społecznych, zidentyfikowane w projekcie;
- Kluczowe dla kompetencji społecznych jest podjęcie rozważań nad określeniem kim jest absolwent szkoły wyższej (uwaga: nie idzie o sylwetkę absolwenta kierunku studiów, ale o uniwersalne cechy absolwenta studiów wyższych). Z regulacji wewnętrznych uczelni z reguły nie wyłania się idea takiego absolwenta, zatem nie wspierają one kształtowania w nim pożądaných kompetencji społecznych.
- Należy zaangażować PKA (i odpowiednio ESG) w promowanie kształtowania kompetencji społecznych na uczelniach. Na przykład, aby w procedurze i kryteriach oceny uwzględniono opis tego, co uczelnia robi w zakresie formowania kompetencji społecznych oraz przeprowadzono rozmowę opartą o pytania otwarte.
- Ewaluatorzy zewnętrzni (np. PKA) powinni być kształceni tak, aby potrafili oceniać osiągnięcia w zakresie rozwoju kompetencji społecznych studentów. Obecnie w ocenie jest nacisk na wiedzę gorzej jest z ewaluacją umiejętności, a na kompetencji społecznych nikt nie potrafi ocenić, więc się tego nie czyni.
- Kluczowe jest uświadamianie kadrze uczelni, że sprawa rozwoju kompetencji społecznych jest ważna – trzeba, aby nauczyciele akademicki zainteresowali się tym tematem a także doskonalili własne kompetencje społeczne.

Jak kształtujemy kompetencje społeczne?

Przykład dobrej praktyki: PWSZ w Elblągu

- Działanie celowe i planowe
- Zabezpieczenie finansowania
- Budowa Centrum Kompetencji Społecznych
- Moduł dydaktyczny
 - Składowa teoretyczna: moduł „*Kultura społeczna i zawodowa*”
 - Składowa praktyczna: różnorodność akceptowanych form działań prospołecznych
- Weryfikacja efektów:
 - Tradycyjna dla składowej teoretycznej
 - Metoda portfolio
 - Uznawanie efektów uczenia się zdobytych poza uczelnią
 - Praktyki
 - Inne metody
- Opinie nauczycieli
- Opinie studentów

Jak kształtujemy kompetencje społeczne? „DASCHE - lessons learnt”:

- Shaping social competences of graduates is one of the crucial goals of higher education;
- There is too less attention paid to what the social competences are and by mean of what didactic methods they are to be shaped;
- This situation should be changed starting with a debate on conceptualization of social competences on institutional and national levels; such debates were carried on in chosen countries only;
- Higher education institutions are getting too less support from legislation and from decision makers of different levels to implement effective process of designing and implementing the social competences into teaching and learning process;
- Only in chosen higher education institutions and countries the activities devoted directly and intentionally for shaping social competences were undertaken. More often it is understood as a side-effect of the teaching and learning process and left to the teachers' personal engagement;
- But teachers are not sufficiently prepared to integrate effectively social competences into study courses;
- Achievement of social competeces is not well recognized and evaluated by quality assurance agencies.

DASCHE – rekomendacja główna

- To create room to reflect on designing, developing and assessing social competences of students in higher education institutions.
- To run a continuous debate among HEIs, HEIs Associations, Quality Assurance Agencies, Students Associations, employers, NGOs, national and European policy makers about social competences in higher education.

Plus długie listy rekomendacji szczegółowych

DASCHE – next steps?

Pytanie do Rady Głównej:

Co należy dalej czynić?

Końcowa konfekcja projektu zatytułowana *“Social competences – the new dimension of the traditional mission of higher education”* odbędzie się w SGH w Warszawie w dniu **28 lutego 2020**.

Więcej informacji o projekcie Erasmus+ DASCHE

<http://dasche.eu/>

Tamże formularz rejestracji na konferencję.

Dziękuję za uwagę !